

УДК 338.24:332.012.324

**Я. В. Кудря,**

*асистент,*

*Навчально-науковий інститут*

*економіки і менеджменту*

*Національного університету*

*«Львівська політехніка»*

**ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОДЕКСІВ  
КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ**

Теорія і практика розвитку АТ (корпорацій) свідчить, що принципи корпоративного управління повсякчас є обов'язковою й невід'ємною скла-

довою вихідних положень і засад корпоративного управління. Це пов'язано з тим, що кодекси корпоративного управління формують підґрунтя для за-

© Я. В. Кудря, 2010

безпечення і здійснення ефективного управління корпораціями, побудови й розвитку систем і моделей корпоративного управління, які відповідають особливостям національних економік і світовому досвіду корпоративного управління. Однак забезпечення і здійснення результативного управління АТ на базі використання принципів корпоративного управління вірогідне лише у випадку, коли вони не містять в собі ніяких недоліків, які здатні зменшити чи зробити неможливим ефективний розвиток корпорацій й корпоративної економіки. Тому визначення недоліків у кодексах корпоративного управління є питанням корпоративного управління, що потребує уваги з боку науковців.

Питанню створення принципів корпоративного управління приділено увагу В. Андроновим [1], А. Воронковою [2], В. Гриньовою [3] й іншими [4–6; 8–10; 12–17]. Так, у літературних джерелах [1–6; 8–10; 12–17] висвітлено історію створення кодексів корпоративного управління, їх суть, зміст і особливості тощо. При цьому у них недостатньо досліджено недоліки принципів корпоративного управління, наприклад, не перелічено і не згруповано головні проблеми, що характерні для українського Кодексу корпоративного управління, не окреслено відповідні напрями удосконалення Принципів корпоративного управління.

*Метою статті є висвітлення на прикладі українського Кодексу корпоративного управління головних недоліків Принципів корпоративного управління, розроблення пропозицій і наведення рекомендацій з ліквідації проблем українського Кодексу корпоративного управління.*

Вивчення і аналіз літературних джерел [2–14; 16] дає можливість автору виявити й умовно розділити головні недоліки Принципів корпоративного управління на дві основні групи — функціонально-структурні та загально організаційні. Зокрема, до функціонально-структурних недоліків українського Кодексу корпоративного управління відносимо, по-перше, відсутність у ньому інформації про специфіку розвитку ділових відносин між АТ і органами місцевого самоврядування й державної влади; по-друге, в документі не наголошується на важливості систематичної оцінки ефективності діяльності управлінців і управління корпораціями, дотримання часових параметрів опублікування інформації про результати діяльності підприємств, пояснень технічних аспектів управління АТ; по-третє, у ньому відсутній розширений перелік форм і підходів до стимулювання вдосконалення й покращення управління корпораціями, пропозицій і рекомендацій з розвитку конструктивного діалогу між учасниками корпоративних відносин, принципів формування організаційної структури управління АТ; по-четверте, в документі не наголошується на тому, що фон-

дові біржі є додатковим інструментом контролювання й регулювання діяльності підприємств; по-п'яте, у ньому відсутні пропозиції й рекомендації із планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання діяльності підприємств; по-шосте, в документі немає свідчень про те, що принципи корпоративного управління повинні формуватися, а система, технологія і процес управління корпораціями — будуватися й розвиватися на результатах оцінювання сучасного стану та перспектив розвитку як АТ, так і національного сектора корпоративної економіки; по-сьоме, у ньому відсутня інформація про заходи з покращення інтелектуально-емоційного стану учасників корпоративних відносин; по-восьме, він дає загальну уяву про управління корпораціями та інше. До загально організаційних недоліків Принципів корпоративного управління відносимо те, що останні створювалися як данина світовій моді на кодекси корпоративного управління, документ незкорегований і неповністю враховує норми законодавчо-нормативної бази, яка регламентує й регулює розвиток національного сектора корпоративної економіки, Принципи корпоративного управління необов'язкові для учасників корпоративних відносин тощо.

Отже, з наведених недоліків українського Кодексу корпоративного управління видно, що вірогідною головною причиною їх існування є спектр проблем у забезпеченні і розвитку АТ, серед яких, в першу чергу, варто виділяти відсутність (брак) висококваліфікованих і компетентних управлінців у корпораціях, нерезультативність роботи чи бездіяльність інституцій, які відповідають за еволюцію підприємств.

Перелік недоліків Принципів корпоративного управління дозволяє автору розробити, запропонувати і навести наступні першочергові заходи з вдосконалення українського Кодексу корпоративного управління:

1. Використовувати функціональний підхід до управління підприємствами у процесі покращення Принципів корпоративного управління.

2. Враховувати й віддзеркалювати в українському Кодексі корпоративного управління всі ключові правила розвитку АТ.

3. Деталізувати у Принципах корпоративного управління суть управління корпораціями.

4. Знайти та наповнити український Кодекс корпоративного управління інформацією про специфіку розвитку ділових відносин між АТ і органами місцевого самоврядування й державної влади.

5. Ліквідувати у Принципах корпоративного управління прогалини, що притаманні переліку функцій та обов'язків, які покладаються на комітети Спостережної ради корпорацій.

6. Перевести український Кодекс корпоративного управління з рекомендаційного (вторинного)

документа в обов'язковий (первинний або нормативний) для учасників корпоративних відносин.

7. Підвищити якість і збільшити у Принципах корпоративного управління кількість пропозицій і рекомендацій з розвитку конструктивного діалогу між учасниками корпоративних відносин.

8. Зкорегувати норми українського Кодексу корпоративного управління з нормами законодавчо-нормативних актів, що регламентують і регулюють розвиток корпоративного сектора національної економіки.

9. Повністю окреслити і відтворити у Принципах корпоративного управління правила формування організаційної структури управління АТ і розвитку підприємств.

10. Пояснити, вичерпно та лаконічно обґрунтувати в українському Кодексі корпоративного управління факт, відповідно до котрого фондові біржі є додатковим інструментом контролювання і регулювання діяльності підприємств.

11. Проаналізувати Принципи корпоративного управління на відповідність комплексу законодавчо-нормативних актів, що регламентують і регулюють розвиток корпоративного сектора національної економіки.

12. Провести наукове дослідження, сформулювати та навести нові, конкретизувати і розширити в українському Кодексі корпоративного управління перелік запропонованих форм і підходів до стимулювання вдосконалення та покращення управління корпораціями, пропозицій і рекомендацій з розвитку конструктивного діалогу між учасниками корпоративних відносин, формування організаційної структури управління АТ.

13. Провести науковий пошук й відобразити у Принципах корпоративного управління свідчення про те, що він повинен формуватися, а система, технологія і процес управління корпораціями — будуватися і розвиватися на результатах оцінювання сучасного стану й перспектив розвитку як АТ, так та національного сектора корпоративної економіки.

14. Пропагувати своїм змістом систематичну оцінку ефективності діяльності управлінців і управління корпораціями, дотримання часових параметрів опублікування інформації про результати діяльності підприємств, пояснення технічних аспектів управління АТ.

15. Розробити й включити в український Кодекс корпоративного управління пропозиції та рекомендації із планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання діяльності підприємств.

16. Сформулювати й обумовити у Принципах корпоративного управління заходи з покращення інтелектуально-емоційного стану учасників корпоративних відносин.

Застосування наведених заходів із вдосконалення українського Кодексу корпоративного управління забезпечить покращення Принципів корпоративного управління до особливостей національної економіки і вимог світового досвіду корпоративного управління. Його результати дозволять підвищити результативність корпоративної політики і ефективність управління корпораціями, зменшити втрати, оптимізувати видатки ресурсів виробничо-господарської діяльності підприємств у ході й за наслідками функціонування та розвитку АТ, збільшити рівень прибутку, платоспроможності й дохідності підприємств, набувати й утримувати конкурентні переваги, підвищити конкурентоспроможність і ринкову вартість корпорацій і корпоративних цінних паперів, своєчасно й повноцінно задовольняти виробничо-соціальні інтереси підприємств і потреби учасників корпоративних відносин, надалі розвиватись АТ.

*Висновки і перспективи подальших досліджень.*

Таким чином, у роботі на основі вивчення й аналізу літературних джерел [1–17], по-перше, доведено, що визначення недоліків кодексів корпоративного управління є важливою проблемою корпоративного управління, яка актуальна як для України, так і світу загалом; по-друге, встановлено, що у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі, котра присвячується проблемам і питанням розвитку корпоративних структур і корпоративного управління, недостатньо висвітлено головні недоліки принципів корпоративного управління; по-третє, передбачено висвітлення недоліків кодексів корпоративного управління, розроблення пропозицій і наведення рекомендацій з їхньої ліквідації на прикладі Принципів корпоративного управління; по-четверте, зроблено припущення про те, що відсутність (брак) висококваліфікованих і компетентних управлінців у корпорацій і нерезультативність роботи чи бездіяльність інституцій, які відповідають за розвиток підприємств у сукупності із іншими проблемами корпоративного управління, виступають головними причинами виникнення та існування основних недоліків в українському Кодексі корпоративного управління; по-п'яте, визначено, розділено і згруповано головні недоліки Принципів корпоративного управління у функціонально-структурну й загально організаційну групи; по-шосте, розроблено, запропоновано та наведено заходи із вдосконалення українського Кодексу корпоративного управління; по-сьоме, зазначено, що використання наведених першочергових заходів із вдосконалення Принципів корпоративного управління забезпечить і дозволить ліквідувати основні недоліки й покращити український Кодекс корпоративного управління, підвищити результативність корпоративної політики та ефективність управління

АТ, збільшити рівень прибутку, платоспроможності й доходності підприємств тощо.

Перспективи подальших досліджень можуть стосуватись, наприклад, формування універсальної моделі кодексу корпоративного управління, застосування якої забезпечить і дозволить підвищити результативність менеджменту діяльністю й ефективність управління корпораціями, своєчасно та повноцінно задовольняти виробничо-соціальні інтереси підприємств і потреби учасників корпоративних відносин, надалі розвиватись АТ.

### Література

1. Андронов В. В. Корпоративный менеджмент в современных экономических отношениях : моногр. / В. В. Андронов. — М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2004. — 236 с.
2. Воронкова А. Е. Корпоративное управление : підручник / А. Е. Воронкова, Г. В. Козаченко. — К. : Лібра, 2004. — 368 с.
3. Гриньова В. М. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні : моногр. / В. М. Гриньова, О. Є. Попов. — Х. : ХДЕУ, 2003. — 324 с.
4. Корпоративное управление на підприємствах України: постприватизаційний етап еволюції : моногр. / О. В. Мороз, Н. П. Карачина, Т. М. Халімон та ін. — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. — 180 с.
5. Корпоративное управление машиностроительным предприятием: проблемы, пути решения : моногр. / В. С. Пономаренко, Е. Н. Ястремская, В. М. Луцковский и др. — Х. : ИНЖЭК, 2006. — 232 с.
6. Корпорації: управління та культура : моногр. / А. Е. Воронкова, М. М. Баб'як, Є. Н. Коренев, І. В. Матура. — Дрогобич : Вимір, 2006. — 376 с.
7. Матеріали програми «Принципи корпоративного управління в економіках, що розвиваються». Проект «Корпоративний розвиток в Україні» [Текст]. — Міжнародна Фінансова Корпорація, 2002.
8. Менеджмент корпорации и корпоративное управление : моногр. / А. Н. Асаул, В. И. Павлов, Ф. И. Беськиер, О. А. Мышко. — Санкт-Петербург : Гуманистика, 2006. — 328 с.
9. Мороз О. В. Соціально-економічні аспекти ефективності корпоративного управління : моногр. / О. В. Мороз, Н. П. Карачина. — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. — 176 с.
10. Павлов В. І. Корпоративне управління в акціонерних товариствах : моногр. / В. І. Павлов, О. А. Мышко. — Луцьк : Надстир'я, 2006. — 180 с.
11. Принципи корпоративного управління : рішення Державної Комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11 грудня 2003 р. № 54 // Цінні папери України. — 2004. — № 1. — С. 6–26.
12. Сахаров В. Є. Національні принципи корпоративних відносин між підприємствами малого та середнього бізнесу в Україні / В. Є. Сахаров, Н. П. Коротенко // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 3. — С. 28–34.
13. Система корпоративного управління: формування та оцінювання на засадах економічних індикаторів (на прикладі машинобудування) : моногр. / [О. Є. Кузьмін, А. М. Дідик, О. Г. Мельник, О. В. Мукан] ; за заг. ред. О. Є. Кузьміна. — Львів : Тріада плюс, 2008. — 369 с.
14. Трансформація підприємств: економічна оцінка та побудова систем менеджменту : моногр. / О. Є. Кузьмін, А. С. Мороз, Н. Ю. Подольчак, Р. В. Шулляр. — Львів : Львівська політехніка, 2005. — 336 с.
15. Управление корпорацией : сб. науч. ст. / под ред. Н. М. Оскорбина, В. К. Толстова. — Барнаул : Алт. гос. ун-т. — Серия «Управление корпорацией». — 2006. — Вып. 15. — 345 с.
16. Федулова Л. І. Актуальні проблеми менеджменту в Україні / Л. І. Федулова. — К. : Фенікс, 2005. — 320 с.
17. Якутин Ю. В. Интегрированные корпоративные структуры: развитие и эффективность : моногр. / Ю. В. Якутин. — М. : ЗАО «Издательский дом «Экономическая газета», 1999. — 350 с.

Подано до редакції 29.11.2010 р.